

ANNA-LEENA SOININEN

PYHÄ KOULU

Pyhä koulu: muuan lapsuus

Omistan tämän tekstin Jukalle, Akille ja Peppi Ilonalle.

Anna-Leena Soininen

PYHÄ KOULU

Muuan lapsuus

© 2023 Anna-Leena Soininen

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-2177-3

Sisällysluettelo

<i>Ystävä sä lapsien</i>	9
1. Pyhäkoulu.....	9
2. Aukea.....	14
3. Päivälleen samanikäiset.....	18
4. Vanhemmat.....	21
5. Kinkerit.....	26
6. Kilpahihtäjä.....	29
7. Testosteroniako?.....	31
8. Pikkusisko.....	33
9. Heiluvaiset.....	35
10. Tuhmana.....	36
11. Kevättä ilmassa.....	38
12. Pannunpaikkaaja.....	39
13. Vapaa-ajan viettoa.....	40
14. Nimipäivalahja ja kulmahammas.....	41
15. Hampaat kuin hohtimet.....	45
<i>Totuuden henki</i>	48
16. Mummot ja ukit.....	48
17. Ensirakkaudet.....	50
18. Kalalykky.....	52
19. Terveystisaren vierailu.....	57
20. Pävee-kiitos-näkemiin!.....	60
21. Isän tarinat.....	62

22. Iltasadut.....	65
23. Nimetön.....	67
24. Kaapunti.....	69
25. Päreestä peltiin.....	71
26. Rosvot ja poliisi.....	73
27. Ameriikkalaiset tulloo.....	75
28. Koulukkaat.....	77
29. Kansakoulussa.....	80
30. Huli-Puavo ja Hilta.....	84
31. Kuuden kopla.....	86
32. Petos.....	88
33. Taksilla kouluun, kuorma-autolla kotiin.....	91
34. Elisa kiukkuua.....	95
<i>Jo joutui armas aika.....</i>	96
35. Hönnä.....	96
36. Variksensaappaat.....	98
37. Taiteellisia yritelmiä.....	99
38. Mopot ja Minit.....	102
39. Helsingin-vieraat.....	105
40. Hippasilla.....	109
41. Musta-Pekka.....	112
42. Tätilä.....	113
43. Harava!.....	116
44. Ankka.....	118

45. Koira se olla pitää!.....	119
<i>Maa on niin kaunis.....</i>	122
46. Kevätlehmät.....	122
47. Navetan kalkitseminen.....	124
48. Niittokone.....	126
49. Kuivaajalla.....	127
50. Puutteenperän talouskaupalla.....	128
51. Soisalon järvet ja rannat.....	130
52. Isä keittää jäpiä.....	133
53. Kunnan kumpparit.....	135
54. Suareen.....	136
55. Isä ja poika.....	138
56. Oppikoulu.....	140
57. Suosikkiopettaja.....	145
58. Äidinkielen tunneilla.....	148
59. Vaikeita aineita.....	150
60. Kopelointia ja kiusaa.....	152
61. Hymytyttö ja hymypoika.....	154
62. Koulukavereita.....	155
63. Puolen valintaa.....	157
64. Metsäradio.....	158
65. Yritys isän tytöksi.....	162
<i>Soi kunniaksi luojan.....</i>	166
66. Talvisauna.....	166

67. Aukean juhlapyhät.....	168
68. Teinityttöjä.....	170
69. Iltaherkut.....	174
70. Pienet veljet.....	176
71. Lupaava aamurusko.....	179
72. Lotto.....	181
73. Sisärylpeyttä.....	182
74. Kammariruusun kutsu.....	184
<i>Maan korvessa</i>	188
75. Perunapellossa.....	188
76. Maitokopilla.....	190
77. Viren voiton vei.....	192
78. Pokaali.....	196
79. Kestämätön.....	197
80. Isän ja enon ufo.....	200
81. Rippikoulu.....	203
82. Kirkonparvella.....	205
83. Rippikoulun loppu.....	207
84. Luonnonvoimat näyttäytyvät.....	210

Ystävä sä lapsien

1. Pyhäkoulu

Valokuvassa neljä tyttöä napottaa maantien varressa. Kaikilla on sinisävyiset popliinitakit, päässä huivi tai hattu ja jalassa kumisaappaat. On syksy ja harmaa päivä, aurinko ei paista muttei sadakaan. Isommat tytöt seisovat takarivissä ja pienemmät ovat edessä. Siinä he - Sirpa, Tuula, Annikki ja Elisa - ovat taivaltamassa pyhävaatteissa pyhäkouluun.

Koko juttu oli unohtunut. Vieras auto oli pysäyttänyt tytöt joku syysunnuntai. Autosta noussut kaupunkilaisrouva oli pyytännyt lupaa kuvan ottamiseen. Tytöt olivat ryhmittyneet tienposkeen, hymyilleet kiltisti ja rouva oli näpännyt kuvansa. Aikojen perästä tapaus muistui mieleen, kun posti toi kuvan. Kuvaaja osoittautui Niittyjoen opettajatyttäreksi, joka oli virassa jossain kauempana.

Kuuselan emäntä Jenny oli pyhäkoulun opettaja. Tuula sai kulkea hänen kanssaan pyhäkouluun heti kävelemään opittuaan. Näin vanhemmat olivat kertoneet. Tuula ei muista ensimmäisiä pyhäkouluja, mutta Jenny-emännän seurassa lähimmissä taloissa liikuttiin. Mukaan tulivat Manna-ahon lapset: Tuulan kanssa samanikäinen Sirpa ja hänen vuotta nuorempi siskonsa Annikki. Tuulan pikkusisar Elisa, pari vuotta nuorempana, liittyi joukkoon aikanaan.

Pyhäkoulua pidettiin vuorollaan kyläkunnan taloissa. Tytöt kulkivat pyhäkouluun milloin mihinkin taloon Puutteenperän omalla kulmalla ja

Juonijanlahden puolella. Naapurikylässä taas Taimi-emäntä piti pyhäkoulua. Kun emännät vuorottelivat, tytöt taivalsivat. Pyhäkoululaisten vakiokokoonpano oli kuudesta kymmeneen lasta. Pyhäaamuina lamsittiin edellissunnuntaina sovittuun taloon kello kymmeneksi, silloin kirkonmenotkin alkoivat. Polkupyörillä mentiin, jos tie oli pyörällä ajettava. Naapurikylään mentiin kinttupolkua.

Talolliset eivät kieltäytyneet, vaikka talossa ei olisi ollut pyhäkouluikäisiä lapsia, paitsi Huli-Puavo. Muutoin monessa talossa ei olisi tullut käytyä. Pyhäkoulu kävi vaihtelusta talojen välle, varsinkin vanhoille ihmisille, joiden liikkuminen oli vähäistä. Huli-Puavo oli kovaaänisen ja ärtyisän maineessa. Aukean ja Puavon metsäpalstojen väliin oli vedetty kaksi piikkilanka-aitaa vierekkäin metrin etäisyydelle toisistaan. Näin kummankaan lehmien karkailusta ei tarvinnut riidellä. Huli-Puavo asui emäntineen pikkutalossa peltoaukean reunamilla. He elivät jokseenkin eristyneinä vaatimattomasti ja vanhan kansan tyyliin. Sisälle ei tullut vettä, eikä sisältä mennyt vettä. Vesi nostettiin pihakaivosta, käytettynä se kannettiin likasangossa ulos ja viskattiin tunkiolle navetan takana. Aukealla kylmä vesi tuli putkea pitkin, mutta likasanko oli käytössä sielläkin.

”Huomenta!” tytöt lausuivat pyhäkoulutalon tuvan ovipieleen päästyään.

”Joko se saetta tekkö?” isäntä kysäisi.

”En tiä”, rohkein tytöistä vastasi.

Suupielten verryttelypuheiden jälkeen pyhäkoulun opettaja aloitti kirkkovuoden kiertoa sopivalla virrellä. Hän piti ajankohtaan liittyvän pienen puheen, rukoili lyhyesti kaikkien puolesta ja kiitti siitä, että pyhäkoululaiset saattoivat kokoontua tähän taloon. Tapaan kuului,

että opettaja kyseli edelliseltä sunnuntailta muistolausetta:

”Kukas muistaa viime pyhän muistolauseen?” pehmeä kuulustelu kuului.

Emäntä ei torunut, vaikka muistolause olisi muistettu vain sinne päin. Opettaja oli mukava, lempeä ja hänen äänensä oli sirkeä, mutta kauhean vanhalta ihmiseltä hän tuntui. Harventunut tukka oli niskanutturalla. Päivän teemaan kuuluvaa Raamatun kohtaa emäntä käsitteli lapsille sopivalla tavalla ja haki esimerkkejä tutuista asioista. Kaikki ei toiminut. Pyhäkoulussa joutui välillä lukemaan ääneen. Tuula luki vuorollaan hätäisenä jotain Jeesuksesta:

”.. hänen jalkaansa.” Pyhäkoulun opettaja korjasi:

”.. hänen jälkeensä.” Tuulaa nolotti.

Emäntä puhui kotiinpaluusta mieluisana ja maalaili kotiintulon aiheuttamia miellyttäviä tunteita. Tuulasta tuntui oudolta. Hän oli toista mieltä. Kotiintulo oli nahkeaa, tympeää, koti pikemminkin työnsi luotaan. Pyhäkoulun ohjelma päättyi Isä meidän -rukoukseen, joka luettiin yhteen ääneen, loppuvirsi laulettiin ja emäntä lausui Herran siunauksen. Kotiläksyksi opeteltiin taas jokin Raamatun lause.

Lopuksi lapset saivat pienen kuvan liimattavaksi pyhäkoulutauluunsa. Jokaisella oli kotona pahvitaulu, joka käsitteli jotain Raamatun aihetta. Paimenia kedolla vartioimassa lammasmaaansa oli yhden taulun aihe. Ahkeran pyhäkoulussa kävijän lammaskatras karttui ja tähtitaivas tiivistyi. Taulu oli tarkoitettu viikon varrelle katseltavaksi ja mietittäväksi. Tuula liimaili kuvat tauluunsa, mutta pyhäkoulukuvasto ei kiehtonut mielikuvitusta, eikä sitä viikolla tutkailtu.

Kun pyhäkouluseremonia oli ohi, talo tarjosi opettajalle kahvia ja lapsille mehua. Vapun tietämillä laseissa oli simaa. Pöydässä oli leettavehnästä ja pikkuleipiä. Juomansa juotuaan ja leivonnaisensa nakerrettuaan lapset saattoivat lähteä kotiin. Emäntä jäi naapuriin, emännillä ei ollut arkena joutoaikaa naapureissa istuttavaksi eikä luontevia kohtaamisia. Miehet sen sijaan saivat jäädä turisemaan aamuisin maitopönttöjä laiturille viedessään.

Kerran pyhäkoulun keskeytti toviksi yllättävä tapahtuma: yht'äkkiä pihaan laukkasi kaksi hevosta vapaana. Talon emäntä innostui lausumaan:

"Kato perkele!"

Pyhäkoululaisia välikohtaus hymyilytti. Pyhäkoulun opettaja ei reagoinut emännän kommenttiin, osallistui vain asiantilan ihmettelyyn ja kohta pyhäkoulua jatkettiin totuttuun tapaan.

Pyhäkoulu oli pikkulapselle mieleistä tai ainakin sitä käytiin mukisematta. Se kuului asiaan alle 10-vuotiaana, Tuulalla se kuului asiaan yli 10-vuotiaanakin. Isompana Tuula olisi halunnut tehdä pyhäaamuina jotain muuta kuin käydä pyhäkoulua, kun viikonpäivät menivät koulunpenkillä. Tuulaa kannusti se, että kylältään ahkerin pyhäkoulun kävijä sai Uuden testamentin seurakunnalta lahjaksi. Hän odotti UT-lahjoitusta niin. Neljän koplasta Tuula sai UT:n ensimmäisenä, perustellusti. Salaa Tuula oli tyytyväinen; kerrankin hän ohitti Sirpan. Yleensä Sirpa, vähän vanhempana, oli keulassa. Kun UT oli hyllyssä, se ei enää kiinnostanut.

Pyhä koulu kertoo lapsuudesta Savossa 1960 - 1970-luvulla. Kansa- ja pyhäkoulua käytiin kiltisti, vaikka muuten ei aina kilttejä oltukaan. Vanhemmat arvostivat koulutusta, jota vaille itse olivat jääneet, joten oppikouluun tie vei. Pyhä koulu kuvaa maalaistytön kasvua leikki-ikäisestä teiniksi metsuri-pienviljelijäisän, kaupunkilaistaustaisen äidin ja pikkusiskon muodostamassa perheessä.

BoD

9

789528 021773